

EGZAMIN CERTYFIKACYJNY Z JĘZYKA BIAŁORUSKIEGO NA POZIOMIE B2

TEST PRZYKŁADOWY

СЕРТЫФІКАЦЫЙНЫ ЭКЗАМЕН ВАРШАЎСКАГА ЎНІВЕРСІТЭТА

- **ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ НА ЎЗРОЎНІ В2 ЧЭРВЕНЬ 2014**
адказы на пытанні да тэстаў 1, 2, 3.1 упішы ў матрыцу нумар 1
- адказы на пытанні да тэста 3.2 упішы ў матрыцу нумар 2
- адказы да тэста 4 упішы ў матрыцу нумар 3

За цэлы экзамен можаш атрымаць 140 балаў

Экзамен трывае 180 хвілін

☞ Да кожнай часткі экзамену далучана інструкцыя. Уважліва прачытай яе перад тым, як пачнеш адказваць на пытанні тэста.

ІНСТРУКЦЫЯ ДА ТЭСТА

Ты атрымала/аў тэставыя заданні і тры матрыцы.

РАШАЙ ТЭСТЫ 1.1, 1.2, 2.1, 2.2 і 3.1. (ПЫТАННІ 1 - 50) У МАТРЫЦЫ НУМАР 1 НАСТУПНЫМ ЧЫНАМ:

- Да кожнага пытання дадзены трох, чатырох або пяць адказаў на выбар, абазначаныя літарамі a, b, c, d, e.
- Выбірай за кожным разам адзін правільны адказ.
- Можаш выкарыстоўваць тэставыя заданні да абазначэння “чарнавых” адказаў.
- У матрыцы пазнач **канчатковы адказ**, зарысоўваючы **ДАКЛАДНА АЛОЎКАМ УВЕСЬ** выбраны табой прамавугольнік.

РАШАЙ ТЭСТ 3.2 (ПЫТАННІ 51 - 70) У МАТРЫЦЫ НУМАР 2 НАСТУПНЫМ ЧЫНАМ:

- Усе адказы запісвай **ручкай (асадкай)** у асобнай матрыцы.
- Гэтыя тэставыя заданні можаш выкарыстаць да “чарнавых” адказаў тэста.
- Піши выразна! Неразборлівы почырк, не будзе брацца пад ўвагу!

РАШАЙ ТЭСТ 4 У МАТРЫЦЫ НУМАР 3 НАСТУПНЫМ ЧЫНАМ:

- Тэст 4: для чарнавіка можаш выкарыстаць пустыя старонкі на адвароце тэставых заданняў.
- Канчатковы варыянт запішы разборліва на першай старонцы матрыцы, а таксама на яе адвароце.

Пакінь па меншай меры 40 хвілін, каб выканаць тэст 4

**ПАМЯТАЙ! ТАК ЗАПЛАНУЙ СВОЙ ЧАС, КАБ ХАПІЛА ЯГО ПЕРАПІСАЦЬ УСЕ АДКАЗЫ
Ў МАТРЫЦУ**

Тэст 1. Аўдзіраванне. Пытанні 1-15 (30 балаў)

1.1. Пытанні 1 – 7 (14 балаў)

Перад двухразовым праслушоўваннем публіцыстычнага тэксту аб праблеме вакантаў на Беларусі, пазнаёмся з пытаннямі 1-7. Выбери правільны варыянт адказу з прыведзеных трох магчымасцей (A, B, C) і адзнач яго ў матрыцы № 1.

1. Праблему свабодных вакантаў беларускі ўрад мае намер вырашыць шляхам

- A) вяртання беларусаў-імігрантаў;
- B) увядзення паправак ў заканадаўстве;
- C) ліквідацыі свабодных вакантаў.

2. Плануецца, студэнтам-замежнікам, якія скончылі або вучацца ў беларускіх ВНУ

- A) прадставіць магчымасць атрымання віз аблегчаным спосабам;
- B) паказаць новыя магчымасці адукациі ва ўстановах Беларусі;
- C) прапанаваць працаўладкаванне без дазволаў на працу.

3. Беларусаў хвалюе

- A) ці здолеюць адукаваныя замежнікі адаптавацца;
- B) ці не варта задбаць аб айчынных спецыялістах;
- C) ці не залье Беларусь хваля імігрантаў.

4. Беларускія статыстычныя дадзеныя паказваюць, што

- A) спецыялістаў у рэспубліцы хапае;
- B) няма запатрабавання на працаздольных;
- C) выквалифікованых спецыялістаў у краіне замала.

5. Вынікі Белстата і перапісу насельніцтва адразніваюцца, а разніца складае

A) 1 мільён 500 тысяч беларусаў;

B) каля 200 тысяч беларусаў;

C) больш за 1 мільён беларусаў.

6. Існаванне «шэрай зоны» у Беларусі тлумачыцца

A) малаколькаснымі дадзенымі па рэгістрацыі ў цэнтрах занятасці;

B) ахвотай працеваць «на сябе»;

C) пошукам вакансій уласнымі шляхамі.

7. Беларусы звяртаюцца ў службу занятасці, бо

A) маюць ахвоту сябе паказаць і на другіх паглядзець;

B) маюць магчымасць атрымаць дадатковую практыку;

C) маюць жаданне пазнаёміцца з сістэмай службы занятасці.

1.2. Пытанні 8 – 15 (16 балаў)

Праслушай двойчы тэкст-інтерв'ю з драматургам Сяргеем Кавалёвым на тэму сітуацыі беларускай драматургіі. Пазнаёмся з пытаннямі 8 – 15, а пасля пазнач літарай А сказы, якія адпавядаюць пачутым выказванням, а літарай В сказы, якія не адпавядаюць выказванням з інтерв'ю. Свой выбар адзнач у матрыцы № 1.

8. Галоўным пытаннем семінару была дыскусія на тэму айчыннай драматургіі.

9. Многія рэжысёры наракаюць на нестачу цікавых вобразаў.

10. Беларускія маладыя рэжысёры і драматургі зусім не вядомыя за межамі краіны.

11. Наватраскім у сучаснай драматургіі з'яўляецца паяўленне тэкстаў побач з п'есамі.

12. Сучасныя драматычныя творы не заўсёды даюць магчымасць акцёру стварыць свой вобраз на сцэне.

13. Драматургія жыве сваім жыццём у адарванасці ад эканамічных проблем, трэндаў, попыту.

14. П'есы на рускай мове могуць паяўляцца не толькі з-за спажывецкай патрэбы, але і па традыцыі.

15. Тэндэнцыя маладога пакалення – пісаць толькі на сваёй айчыннай мове.

Тэст 2. Разуменне напісаных тэкстаў. Пытанні 16 - 30 (30 балаў)

2.1. Прачытай уважліва тэкст, у якім не хапае фрагментаў сказаў. Пасля, замест кропак, устаў адзін правільны варыянт з дадзеных пад тэкстам. Адказы на пытанні 16 - 19 выберы з першай групы варыяントаў, а адказы на пытанні 20 – 23 з другой. Адказы абазнач у матрыцы № 1.

Гуканне вясны

Гуканне вясны - язычніцкае свята, якое адзначалася ў дахрысціянскія часы на пачатку года, з першага сакавіцкага дня. Па сучасным календары гэта дата прыпадае 14 сакавіка. Шматлікія рытуалы і абраады гукання вясны працягваліся да таго часу, пакуль аратыя не выходзілі ў поле (16) _____ [...].

Водар квітнеючых садоў і палёў, успрымаўся чалавекам, як Божы дар, якім надзяліла яго жыццёва неабходная энергія сонца, нараджаючая моц маці-зямлі, вегетатыўныя і жыватворныя сілы вады. “У марцы, як у гарцы”, - гаварылі сяляне, падкрэсліваючы адметнасць сакавіцкага надвор’я, бо (17)_____. Наступны ж месяц у народным асэнсаванні азначаны так: “Красавік хоць у лесе белы, але ў полі чорны” або, калі вясна была ранняя: “У красавіку сонца зямлю грэе, а зямля прэе і зелянене”.

Чалавек з яго спрадвечнымі вераваннямі імкнуўся па магчымасці пасадзейнічаць больш хуткаму прыходу вясны, якая ўяўлялася яму ў выглядзе маладой дзяўчыны. У рытуалах і абраадах гэтага часу вясну клікалі да сябе, ёй прыносілі ахвяраванні, дзеля яе наладжвалі гульні, карагоды, спевы. Ва ўсходнеславянскіх народаў гэта быў цэлы комплекс рытуалізаваных святкаванняў, які (18)_____.

Хрысціянства на працягу тысячагодовага існавання імкнулася ўвесь час адцясніць ці памяняць язычніцкія традыцыі вясенняй абрааднасці сваімі святамі і набажэнствамі. Пасха, Благавешчанне – гэта ўжо хрысціянскія або часткова хрысціянізаваныя мясцовыя святы, якія (19)_____. Відавочны ўплыў на вясеннюю абрааднасць аказаў перадвелікодны сямітыднёвы пост, які змясціў пачатак гукання вясны ў беларусаў у асноўным да Благавешчання. І толькі ў паўднёвых раёнах Гомельшчыны і Брэстчыны дзе-нідзе гукаюць вясну да пачатку посту. (20)_____

_____вышэйадзначаныя хрысціянскія святы змясцілі і захавалі ў сабе як адпаведныя новай рэлігіі рытуалы, так і язычніцкія абраадавыя моманты, прымеркаваныя да канкрэтнага часу. [...] Посныя дні прадвызначалі таксама актыўнае бытаванне ў

беларускім фальклоры гэтага перыяду шматлікіх псалмоў – “бажэственных песень”, якія спявалі пераважна людзі старэшага ўзросту ў час маленняў, за працай і г.д.

(21) _____ пачыналіся са спальвання зімы. На высокіх пагорках за сялом моладзь разводзіла агні, на якіх “палілі зіму”: спявалі льняное мялле, якога было дастаткова ў кожным двары пасля апрацоўкі лёну, зношанае адзенне і абутак, розныя непрыгодныя ў хатнім ужытку рэчы. Ля вогнішча са смехам і жартамі гулялі ў розныя гульні, пераскоквалі праз агонь, спявалі песні-вяснянкі.

На Пасожжы і беларускім Падняпроўі быў вядомы абраад спальвання кола. Хлопцы і дзяўчата ішлі на бераг ракі ці возера і рабілі невялікі плыт, на якім замацоўвалі старое прамасленое кола ад калёс якой-небудзь іншай павозкі. Затым гэта кола падпальвалі і пускалі плыт на воду. (22) _____, якое ўшаноўвалася нашымі продкамі-язычнікамі як адно з галоўных бóstваў. Пакуль плыт з палаючым колам плыў каля сяла, усе ўдзельнікі абрааду ішлі за ім берагам ракі і спявалі песні-вяснянкі, у якіх звярталіся да нябеснага свяціла. [...] У Лельчицкім раёне, дзе вясну пачыналі гукаць у нядзелю напярэдадні перадвелікоднага посту, у гэты дзень варылі кашу і выпякалі з цеста “конікаў”[...]

(23) _____ і заклікаць у іх вясну дзяўчата пачыналі са з'яўленнем першых пралесак. Гэта найбольш цікавы рытуальна-гульнёвы момант вясенняй абрааднасці, які ўвасабляе сабой бясконцы рух жыцця і вечнай маладосці ...

У. Сысоў, *З крыніц спрадвечных*, Мінск 1997

Адказы 16 - 19 выберы з першай групы варыянтаў (1). Адказы 20 - 23 выбери з другой групы варыянтаў (2). У кожнай групе знаходзіцца адзін лішні сказ, які не павінен быць выкарыстаны.

Варыянт 1

- A. сакавік часам снегам сее, а часамі сонцам грэе;
- B. рыхтаваць глебу пад вясеннія пасевы;
- C. гукаюць вясну да пачатку посту;
- D. прымяркоўваліся да найбольш важных язычніцкіх рытуальных дзён;
- E. атрымаў назvu гукання вясны;

Варыянт 2

- A. У народнай традыцыйнай культуры;
- B. Вясну пачыналі гукаць у нядзелю;
- C. Вадзіць вясення карагоды;
- D. Вогненнае кола сімвалізавала сабой Сонца;
- E. Рытуальныя вясення святкаванні.

2.2. Пытанні 24 - 30 (10 балаў)

Прачытай уважліва дадзены ніжэй тэкст і адкажы на пытанні, выбіраючы адзін правільны адказ з дадзеных чатырох варыянтаў (A, B, C, D). Абазнач яго ў матрыцы №1.

Адпачынак нават ля самага сіняга мора становіща неактуальным і нават небяспечным. У сувязі з імклівым развіццём навукова-тэхнічнага прагрэсу, урбанізацыяй (больш за 69 працэнтаў насельніцтва Еўропы жыве ў вялікіх гарадах) і звязанага з ёй шумам, калі нават хвароба новая з'явілася – стомленастць горадам, усё большую папулярнасць набывае такая форма адпачынку, як аграэкатурызм. Гэты турызм стаў папулярным некалькі гадоў назад, і па сённяшні дзень у нашай краіне гатовы прыняць гасцей больш чым 80 вельмі добра абсталяваных сядзіб.

Прымасьць гасцей беларусы ўмеюць, і адпачынок ёсць дзе, і паглядзең ёсць на што: у Беларусі чатыры нацыянальныя паркі, 97 заказнікаў, каля дзесяці тысяч азёр і больш чым дваццаць тысяч рэк. Створаны ўнікальныя аб'екты воднага турызму – Аўгустоўскі канал. Словам, у нас ёсць чым здзівіць замежных туристаў. Галоўнае ж стварыць неабходную інфраструктуру.

Улічваючы тое, што адчуваеца дэфіцит месцаў у гасцініцах, асабліва ў мястэчках і малых гарадах, на пачатковым этапе працэнтаў на сорак гэты пррабел можна было б запоўніць за кошт размяшчэння туристаў у сельскай мясцовасці, у прыватным сектары, пакуль тут з'явяцца міні-атэлі.

Першыя ластаўкі ў сферы аграэкатурызму, які настойліва пачаў заваёўваць сваю нішу ў Беларусі, атрымалі зараз афіцыйны дазвол на дзейнасць, якая, дарэчы, не з'яўляецца прадпрымальніцкай. Многім з іх дапамог падняцца спецыяльны двухгадовы праект Програмы развіцця ААН, распрацаваны для прыгранічных раёнаў Беларусі і Польшчы. Гаспадары сядзіб, якія бралі ўдзел у конкурссе бізнес-планаў і перамаглі, атрымалі ад 1 да 2 тысяч долараў на павышэнне камфорtnасці сваіх гаспадарак да

неабходнага ўзроўню. Кожны з гаспадароў імкнуўся зрабіць сваю сядзібу непаўторнай і кіраваўся ўласнай фантазіяй, таму сярод сельскіх гасцініц німа ніводнай, падобнай адна на другую.

Ва Указе кіраўніка дзяржавы № 372 “Аб мерах па развіцці аграэкатурызму ў Рэспубліцы Беларусь” прадугледжваецца “азнамленне аграэкатурыстаў з прыроднымі і архітэктурнымі аб’ектамі, нацыянальнымі культурнымі традыцыямі, арганізацыя пазнавальных, спартыўных і культурна-забаўляльных праграм”. Гэта значыць, што для прыезжых гасцей, названых вышэй аграэкатурыстамі, будзе ладзіцца акрамя турыстычных вандровак, наведванне рэгіянальных свят, фестываляў, кірмашоў, выстаў народных майстроў і гэтак далей, што дасць пэўныя прыбытак у дзяржаўную казну...

Асобным радком у бюджэце адкрыта фінансаванне. У абласных бюджетах [...] таксама прадугледжана фінансаванне мерапрыемстваў па выкананні праграмы. Уведзена абавязковая сертыфікацыя турыстычных паслуг, што аказваюцца туроператарамі. З 27 турыстачных зон, вызначаных праграмай, створана 11, адрамантавана 19 гасцініц, актыўна выкарыстоўваюцца ў турыстычных мэтах 30 паляўнічых домікаў, 71 сельская сядзіба, добраўладкавана 120 аб’ектаў турыстычнага паказу. [...]

Аднак на сёняшні дзень застаецца праблемным пытанне перасячэння дзяржаўнай мяжы, што займае не меней чым 40-50 хвілін. Для ліквідацыі чэргаў будуць арганізаваныя дадатковыя палосы для праезду турыстычных аўтобусаў, і перш за ўсё з дзецьмі. Акрамя таго, будуць арганізаваны дадатковыя пункты пропуску...

Забяспечыць выкананне заданых тэмпаў росту па выкананні платных турыстычна-экскурсійных паслуг толькі за кошт развіцця ўнутранага турызму дастаткова праблематычна. Неабходны кардынальныя меры па прыцягненні замежных турыстаў, і першы крок – работа з арганізатарамі адпачынку турыстаў у суседніх краінах: Літве, Польшчы, Пскоўскай і Смаленскай абласцях. [...]

Беларусь, 2006 № 47-48

24. У тэксле пастаўлена, у асноўным, праблема

- A. ажыццяўлення праектаў звязаных з развіццём турызму;
- B. ажыццяўлення праектаў звязаных з развіццём нацыянальнай культуры;
- C. фінансавых магчымасцяў для развіцця аграэкатурызму;
- D. ажыццяўлення праектаў па экалогіі і ахове прыроды.

25. Аўтар тэкstu лічыць, што аграэкатурызм
- A. цалкам зліквідуе іншыя формы адпачынку;
  - B. дасць работу сотням чалавек;
  - C. дасць магчымасць адпачынку гарадскім людзям;
  - D. знішчыць натуральнае асяроддзе.
26. Галоўнай мэтай у падрыхтоўцы месцаў адпачынку ёсць
- A. стварыць адпаведную інфраструктуру;
  - B. стварыць больш запаведнікаў і заказнікаў;
  - C. вызначыць турыстычныя шляхі;
  - D. стварыць новыя рабочыя месцы.
27. Першыя аграэкатурыстычныя аб'екты на Беларусі пачалі сваю афіцыйную дзейнасць дзякуючы
- A. намаганням пазаўрадавых арганізацый;
  - B. дзяржаўным праектам і праграмам;
  - C. праграме Арганізацыі Аб'яднаных Нацый;
  - D. прыватнай ініцыятыве.
28. Дзяржава разлічвае на прыбытак ад аграэкатурыстаў, дзякуючы
- A. увядзенню абавязковых кліматычных аплат;
  - B. павышэнню аплат за карыстанне з турыстычных асяродкаў;
  - C. наладжванню культурных і спартыўных мерапрыемстваў;
  - D. продажу прадуктаў сельскагасападарчай вытворчасці.
29. Фінансавая падтрымка па развіцці аграэкатурызму ў Беларусі адбываецца
- A. са сродкаў дзяржаўнага фінансавання;
  - B. са сродкаў прыватных інвестараў;
  - C. са сродкаў замежных інвестараў;
  - D. са сродкаў дзяржавы і абласцей.
30. Для прыцягнення замежных турыстаў плануецца
- A. дадатковае дафінансаванне замежнай турыстыкі;

- B. рэарганізацыя кантрольна-прапускных пунктаў;
- C. ўвядзенне змен у відавым рэжыме;
- D. ўвядзенне бязвідавага рэжыму.

Тэст 3. Моўныя кампетэнцыі. Пытанні 31- 70 (40 балаў)

3.1. Пытанні 31 - 50 (20 балаў)

Прачытай тэкст, а потым запоўні пропускі. Выбери правільны варыянт адказу з табліцы пададзенай пад тэкстам і абазнач яго ў матрыцы № 1.

Сонцаахоўныя акуляры сталі сёння вельмі (31) _____ аксесуарам. Ix
рынак вельмі вялікі. Аднак у (32) _____ найбольш модных (33) _____
_____ і расфарбовак нярэдка забываеца асноўнае (34) _____ гэтых
акуляраў — абараняць вочы ад яркага бачнага святла і ультрафіялетавага
выпраменявання сонечнага спектра.

Асноўным (35) _____ фактарам сонечнага выпраменявання з'яўляецца
нябачная ультрафіялетавая частка спектра. У апошнія дзесяцігоддзі (36) _____
памяншэння азонавага (37) _____ атмасфery гэтаму выпраменяванню
ўдзяляюць асаблівую (38) _____. Найбольш шкодны (39) _____ Уф-
дышапону — UVB-выпраменяванне, (40) _____ з ім звязваюць (41) _____
_____ фотакератыту, катаракты і пцерыгрыму.

Сонцаахоўныя акуляры розныя (42) _____ святлопрапусканні ў
бачнай частцы спектра. Гэты параметр лёгка ацаніць (43) _____ : аслабленне
розных колераў бачнага дышапону ў сонцаахоўных акулярах добрай якасці (44) _____
_____ павінна істотна змяніць колераперадачу. Калі ў акулярах навакольны
(45) _____ паўстae ў фіялетавых, блакітных або сініх (46) _____ — гэта акуляры
дрэннай якасці. Магчыма некаторае (47) _____ колераперадачы ў акулярах з моцным
паглынаннем святла, у лінзах якіх святлопрапусканне ў бачнай частцы складае не (48)
_____ 15%. Насіць такія акуляры не (49) _____ пры ваджэнні
аўтамабіля; папярэджанне аб гэтым павінна прысутнічаць у (50) _____
_____ фірмы-вытворцы.

	A	B	C	D
31	вядомым	неабыякавым	распаўсюджаным	цікавым
32	росшуку	шуканні	вобыску	пошуку
33	фасонаў	рэгланаў	пакрояў	відаў
34	прызванне	прызнанне	параўнанне	прызначэнне
35	карысным	галоўным	шкодным	нейтральным
36	да	з-за	аб	ад
37	слоя	пласта	масы	пакрыцця
38	ўвагу	ўвазе	ўвагай	увагі
39	элемент	складнік	рэчыва	матэрыял
40	навошта	таму што	так-сяк	менавіта
41	знікненне	нараджэнне	узнікненне	зараджэнне
42	у	па	за	на
43	пасмакаваўшы	парушальна	датыкова	візуальна
44	не	ня	ні	ані
45	свет	шум	гоман	прастор
46	разводах	тонах	кругах	водблесках
47	адкланенне	варушэнне	парушэнне	пагаршэнне
48	амаль	каля	чым	больш за
49	рэкамендуецца	прапаноўваецца	перасцерагаецца	адмаўляецца
50	карце	заяве	абвяшчэнні	сертыфікаце

3.2. Пытанні 51 - 70 (20 балаў)

Прачытай уважліва дадзены тэкст. Запоўні пропускі патрэбнымі па сэнсу словамі, захоўваючы граматычную і лагічную правільнасць. У адно пустое масца можаш упісаць толькі адно слова. Запіши гэтыя слова ў матрыцы №2.

Елка – сімвал вечнасці

Елка лічыцца вельмі каштоўным дрэвам, якое шырокая выкарыстоўваецца ў (51) _____. З яе (52) _____ піламатэрыялы, паперу, кардон, віскознае валакно, дубільныя рэчывы, рэзанансавую драўніну, эфірныя маслы і

нітрапрадукты. У яе драўніне вельмі многа смалы, таму па-латыні яна называецца пузэа экспэльза (ад слова “пікс”, што азначае смала).

Апрача гэтага елка (53) _____ шэраг вельмі станоўчых дэкаратыўных якасцей, вельмі ўстойлівая, даўгавечная і некапрызная, добра (54) _____ знадворны шум. Таму яе часта (55) _____ для зялёных ахоўных палос уздоўж чыгунак, аўтастрад, магістралей, высаджваюць вакол адміністратыўных і жылых (56) _____ з боку вуліцы. У даўнейшыя (57) _____ многія купцы, памешчыкі, заводчыкі абсаджвалі свае дачы, сядзібы, маёнткі ляснымі елкамі. Гэтыя строгія ўзорчатыя пасадкі (58) _____ і цяпер у многіх мясцінах рэспублікі.

Леснякі, паляўнічыя, турысты добра (59) _____, што надзейны будан для прывалу лягчэй усяго зрабіць з тугіх яловых галін. Іх жа выкарыстоўваюць і для духмянай “спружыннай” пасцелі.

У Мінскім батанічным (60) _____ створана арыгінальная мемарыальная алея Перамогі з саджанцаў елкі, высаджаных у дзень капітуляцыі разгромленай гітлераўскай Германіі, дзень сканчэння вайны, першы дзень міру.

Цёмана-зялёныя яловыя вянкі выкарыстоўваюць для (61) _____ партрэтаў, сцен, помнікаў, салонаў.

Елку (62) _____ сімвалам вечнасці. І гэта зразумела, бо яна (63) _____ незвычайнай устойлівасцю, зусім не баіцца халадоў, лёгка пераносіць самыя суворыя, марозныя (64) _____. Таму яе часта высаджваюць ля помнікаў, у дэкаратыўных комплексах.

Гэты сімвал з'яўляецца і аздобай на навагоднім (65) _____. Цёмана-зялёная, свежая, упрыгожаная цацкамі, яна прыносіць з сабою ў кожны дом дзівосны смалісты (66) _____ лесу, урачыстасць старога звычаю, робіць навагодніе свята больш радасным. Звычай упрыгожваць елку (67) _____ вельмі даўно, спачатку ў старажытных альпійскіх пасяленнях, затым пашырыўся ў Германіі, Аўстрыі, Швейцарыі, перайшоў у Швецыю і Нарвегію, Францыю і Фінляндыю. Яго перанялі народы тых краін, дзе елка (68) _____ і куды яе завозілі – Іспаніі, Грэцыі, Партугаліі, Італіі.

У Расіі (69) _____ Новага года з елкай было ўведзена з 31 снежня 1700 года спецыяльным указам Пятра I. З таго (70) _____ лясная прыгажуня стала і ў нас сваеасаблівым сімвалам навагодняга свята.

Беларусь

Тэст 4. Пісьмо (40 балаў)

Напішы выказванне на дадзеную ніжэй тэму (200 - 250 слоў). Прывядзі свае аргументы “за” або “супраць”.

Тэма: Сацыяльныя сеткі могуць выклікаць сапраўдную залежнасць, прыводзіць да забыцця аб рэальнym свеце і да пагружэння ў віртуальным.

Teksty dla egzaminatorów

Tekst 1

Вярнуць сваіх альбо набраць чужынцаў?

У Беларусі востра не хапае спецыялістаў. Запоўніць вакантныя месцы плануеца імігрантамі. Палата прадстаўнікоў хутка павінна разгледзець змены ў заканадастве аб прававым статусе замежных грамадзян і працоўнай міграцыі.

Навацыі тут даволі істотныя. Згодна з законапраектам, замежным грамадзянам з ліку таленавітых работнікаў і спецыялістаў будзе прадастаўляцца кампенсацыя выдаткаў пры пераездзе ў краіну або выплата аднаразовай дапамогі на ўладкаванне. Акрамя таго, праект закона прадугледжвае, у прыватнасці, што замежныя грамадзяне, якія скончылі або якія навучаюцца ва ўстановах адукацыі Беларусі і жадаючыя застацца ў краіне, каб працеваць па спецыяльнасці, будуць вызваленыя ад неабходнасці афармляць спецыяльныя дазволы на права займацца працоўнай дзейнасцю ў Беларусі.

Навіна пра гэта выклікала даволі дзіўную хвалю эмоций у інтэрнэце. Канешне, талерантныя і памяркоўныя грамадзяне Беларусі не супраць, каб сюды прыязджалі адукаваныя замежнікі. Але яны задаюцца адным пытаннем: ці здолеюць улады Беларусі пракарміць чужых спецыялістаў, калі сваіх не здолелі? Ці варта запрашаць сюды замежнікаў? А можа лепш даць вартую аплату працы беларускім спецыялістам?

Пра тое, што беларускіх спецыялістаў у краіне патэнцыйна дастаткова, кажуць нават лічбы Белстата. Паводле аператуўных даных дзяржаўнай статыстычнай установы, у эканоміцы ў студзені-лютым 2013 года было занята 4 мільёна 541,7 тысячи чалавек. [...] Але ж, па дадзеных перапісу насельніцтва ў 2009 годзе, колькасць працаздольнага насельніцтва Беларусі складала 5 мільёнаў 853 тысячи чалавек. Зразумела, з таго часу хтосьці выйшаў на пенсію, але хтосьці і ўвайшоў у працаздольны ўзрост, таму вельмі істотна гэта лічба змяніцца не магла. Такім чынам, каля 1 мільёна 300 тысяч беларусаў, якія знаходзяцца ў працаздольным узросце, альбо не працуюць, альбо бадзяюцца невядома дзе. Нават калі адмінусаваць ад гэтай лічбы студэнтаў, якія атрымліваюць адукацыю на дзённай форме навучання (а значыць, стала не працуюць, — гэта каля 200 тысяч чалавек), то ўсё роўна атрымаецца вялікая лічба.

Куды ж знік мільён працоўных? Ні для каго не сакрэт — людзі з'язджаюць на Захад і Усход у пошуках больш вартага заробку. Па аценках незалежных экспертаў, ад 600 тысяч да мільёна нашых суайчыннікаў працуе ў Расіі. Найбольш часта называлася лічба 600 тысяч чалавек, якая не выклікае спрэчак нават у беларускіх чыноўнікаў.

А што з астатнімі 600 тысячамі? Паводле спецыялістаў, яны працуюць у «шэрай зоне» беларускай эканомікі. Гэтым тлумачыцца невялікая колькасць афіцыйна зарэгістраваных беларускіх беспрацоўных. Канешне, не толькі гэтым, але і вельмі нізкай дапамогай па беспрацоўі, і неабходнасцю «адпрацоўваць» гэтую дапамогу, і, канешне, поўным нівер’ем у тое, што служба сацыяльнай абароны здолее працаўладкаваць чалавека на вакансію з дастойнай аплатай.

У службу занятасці шмат якія беларусы звяртаюцца за магчымасцямі: там можна альбо бясплатна набыць новую прафесію, праісці курсы перападрыхтоўкі, альбо праісці

курсы павышэння кваліфікацыі па ўжо наяўнай спецыяльнасці. А ў магчымасць працаўладкаваць кагосьці — не, не вераць.

Таму галоўнай задачай для беларускай улады павінна стаць не задача «заманіць» сюды як мага больш замежных спецыялістаў, а стварыць тут умовы для развіцця беларускім адмыслоўцам. Найперш, калі мы ўжо ўніфікуем розныя тарыфы і выдаткі ў межах Мітнага саюза з Расіяй, то чаму б не ўніфікаваць і заробкі? Ніхто не паедзе за сточымель у той час, калі зможа зарабіць тут.

<http://www.arche.by>

Tekst 2

Беларуская драматургія: ідэальнае і рэальнае.

26 лістапада на базе Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў Беларускага дзяржаўнага універсітета культуры і мастацтваў адбыўся Рэспубліканскі семінар для загадчыкаў літаратурных частак тэатраў на тэму “Механізмы ўдасканалення рэпертуарнай палітыкі драматычных і лялечных тэатраў краіны”. Лейтматывам яго стала размова адносна лёсу нашай сучаснай драматургіі на беларускай сцэне, якая апошнім часам набыла надзвычайную вастрыню.

Мы распачалі дыскусію аб стане сучаснай беларускай драматургіі, з мэтай: убачыць айчынную драматургію такой, якая яна ёсць, не прыніжаючы яе і не ідэалізуячы. Сваімі меркаваннямі дзеліцца драматург Сяргей Кавалёў.

— Нашу размову, Сяргей, хацелася б пачаць з наступнага пытання: як вы ўспрымаеце “адвечную песню” нашых рэжысёраў пра тое, што ў Беларусі няма цікавых драматургаў, якіх можна і варта было б ставіць у тэатры?

— Пытанне — рытарычнае. На маёй памяці дыскусіі гэтыя паўтараюцца цягам дзесяцігоддзяў. Рэжысёры наракаюць: маўляў, няма чаго ставіць, аўтары скардзяцца, што няма Каму ставіць... Такія ўзаемныя прэтэнзіі — нецікавыя, а часта і не маюць пад сабой анікіх падстаў. Зрэшты, калі паспрабаваць зірнуць на гэту карціну аб’ектыўна, відавочна, што нашых маладых драматургаў у краінах-суседках ведаюць усё ж больш, чым нашых маладых рэжысёраў. Аднак рэжысёры ўсё роўна патрабуюць ад драматургаў таленту ўзроўню Шэкспіра, але сябе пры гэтым не сувымяраюць з Пітэрам Брукам.

— Як вы ставіцесь да того, што нават самі драматургі падзяляюць сучасныя творы для тэатра на п'есы і тэксты?

— Пэўна, гэта ўвогуле новая тэндэнцыя, культурная парадыгма або мода — гэта можна рознымі словамі акрэсліць. Урэшце, той жа раман можна называць раманам, а можна — тэкстам. Хаця да тэксту, канешне, прад’яўляюцца іншыя патрабаванні. Між іншым, я разумею акцёраў, якія не хочуць працаваць з тэкстамі, асабліва калі ім прапануецца іграць ці агучваць нешта безаблічнае. Аўтары крыйудзяцца: маўляў, нікому

не падабаеца іх рэвалюцыйны і прагрэсіўны тэкст, а акцёры чарговы раз бяруць і іграюць нейкую старамодную драматургію, класіку.

— Ім што, сапраўды не хочацца быць моднымі, актуальнымі, прагрэсіўнымі?

— Акцёру на сцэне хочацца перажываць, выявіць усё, што ён умее, стварыць вобраз, дзе ёсьць свой лёс, унутранае развіццё ролі, — на гэта арыентавана ўся наша акцёрская школа. З другога боку, сёння з'яўляеца іншы тып тэатра, рэжысур, якая ўмее працаваць акурат з такімі тэкстамі. Многія з падобных пастановак нашы рэжысёры не назвалі б нават спектаклямі: да прыкладу, адзінай задачай для акцёра на працягу дзвюх гадзін можа быць прамаўленне тэксту без усялякіх інтанацый і без анікага выяўлення эмоцый. Іншая справа, што ў нас становіцца ўсё меней п'ес і ўсё болей тэкстаў.

— Думаю, у якасці адной з вызначальных прычын драматургі могуць назваць адсутнасць адпаведнага спажывецкага рынку: несакрэт, што многія нават з абласных тэатраў аддаюць перавагу рускамоўным п'есам...

— Я таксама і гэту прычыну магу назваць. А яшчэ магу спаслацца на культурную традыцыю і на тое, што Беларусь заўсёды была шматмоўнай краінай. Калі зірнуць у XVIII стагоддзе — там пісалі і па-польску, і па-беларуску, раней, у XVI стагоддзі, — і на лаціне, і па-стараславянску... Таму наракаць на тое, што ў нас пішуць не толькі па-беларуску, было б няправільна і неразумна. Але хачу закцэнтаваць увагу на tym, што ў дадзеным выпадку я кажу менавіта пра білінгвізм. Калі ж узяць маладое пакаленне, дык там працэнт рускамоўных твораў вышэйшы за 90.

(<http://www.kimpress.by/index.phtml?page=2&id=3358&mode=print>)

Ключы і тэксты для аўдзіравання

Test 1. Rozumienie ze słuchu.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
B	C	B	A	C	A	B	A	B	B	A	A	B	A	B

Test 2. Rozumienie tekstu pisaneego.

16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.

B	A	E	D	A	E	D	C	A	C	A	C	C
----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

29	30	zbędna
D	B	

Test 3: Użycie języka.

31	32	33	34	35	36	37	38
C	D	A	D	C	B	A	A
39	40	41	42	43	44	45	46
B	D	C	B	D	A	A	B
47	48	49	50				
C	D	A	D				

51	52	53	54	55	56
гаспадарцы	атрымліваюць	мае	паглынае	выкарыстоўваюць	будынкаў, дамоў
57	58	59	60	61	62
часы	захаваліся	ведаюць	садзе	дэкаравання, прыаздоблівання	называюць
63	64	65	66	67	68
валодае	зімы	свяце	пах	узнік	не расце
69	70				
святкаванне	часу				